

Nina Barszczewska

Uniwersytet Warszawski, Polska

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0483-0549>

e-mail: nbarszcz@uw.edu.pl

Profesor UW Mikołaj Timoszuk (15.06.1944 – 21.08.2025)

Sierpień – ostatni miesiąc lata już zawsze będzie kojarzył się z odejściem Pana Profesora Mikołaja Timoszuka – wieloletniego pracownika Wydziału Lingwistyki Stosowanej, gdzie przez szereg lat pracował na rzecz rozwoju najpierw Instytutu Rusycystki, a od 2004 r. – Katedry Białorutenistyki. Był znakomitym leksykologiem i leksykografem, badaczem socjolektów rosyjskich, przekładów literatury religijnej na język białoruski oraz wschodniosłowiańskich dialektów Białostocczyzny.

Mikołaj Timoszuk urodził się 15.06.1944 r. w Wojszkach (woj. podlaskie). Po ukończeniu III Liceum Ogólnokształcącego w Białymstoku został przyjęty na I rok studiów (kierunek – filologia rosyjska) na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Warszawskiego. Po II roku studiów w UW został skierowany na Uniwersytet Moskiewski im. M. Łomonosowa celem kontynuowania nauki. Studia rusycystyczne ukończył w Moskwie w 1968 r.

Po powrocie do kraju odbył roczny staż w Instytucie Rusycystyki UW. W następnym (1969) roku został zatrudniony na etacie asystenta, a po dwóch latach – na stanowisku starszego asystenta. W 1978 r. obronił pracę doktorską z zakresu słowotwórstwa rosyjskiego, napisaną pod kierunkiem prof. Przemysława Zwolińskiego. Rozprawę habilitacyjną o rosyjskich czasownikach onomatopeicznych przedłożył Radzie Wydziału Rusycystyki i Lingwistyki Stosowanej w 1995 r. W tym samym roku po kolokwium habilitacyjnym na wniosek Rady Wydziału i po zatwierdzeniu tego wniosku przez Centralną Komisję Kwalifikacyjną uzyskał tytuł doktora habilitowanego.

Prof. Mikołaj Timoszuk z Wydziałem Lingwistyki Stosowanej był nieprzerwanie związany niemal przez 50 lat. Od ukończenia studiów (tj. od 1968 r.) do września 2004 r. pracował w Zakładzie Języka Rosyjskiego Instytutu Rusycystyki UW (od 1.05.2000 na stanowisku profesora UW). Od września

2004 r. na własną prośbę został przeniesiony do Katedry Filologii Białoruskiej (obecnie Katedra Białorutenistyki).

Postawa naukowa prof. Mikołaja Timoszuka dowodziła nie tylko jego zaangażowania, oddania i pracowitości, lecz także elastyczności i wszechstronności, dzięki którym z równym powodzeniem pełnił przez lata funkcje kierownicze na Wydziale Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego. W latach 1979–1982 był kierownikiem Zakładu Dydaktyki Języka Rosyjskiego, w latach 1991–2003 – kierownikiem Studium Zaocznego Filologii Rosyjskiej, a w latach 2004–2009 – kierownikiem Katedry Białorutenistyki. Wszystkie wspomniane funkcje wypełniał wzorowo i wprowadzał kierowane przez siebie jednostki na drogę dynamicznego rozwoju.

Zainteresowania naukowe prof. Mikołaja Timoszuka dotyczyły szerokiego spektrum rusycystycznych i białorutenistycznych zagadnień językoznawczych z zakresu historii i stanu współczesnego języków rosyjskiego i białoruskiego. Opublikowany dorobek naukowy liczy ok. 100 pozycji. Międzynarodowemu środowisku akademickiemu jest znany przede wszystkim jako autor przeszło 10 słowników, 2 książek i szeregu artykułów dotyczących zagadnień leksykografii, leksykologii, słowotwórstwa języka rosyjskiego oraz historii języka białoruskiego. Przez ostatnie lata swojej aktywności zawodowej prof. Mikołaj Timoszek zajmował się przekładami „Pisma Świętego” na współczesny język białoruski oraz studiował język religijnych zabytków staroukraińskich i starobiałoruskich. Wyniki swych badań prezentował na licznych międzynarodowych konferencjach oraz publikował je w różnych czasopismach naukowych. Wykaz osiągnięć w pracy naukowo-badawczej prof. Mikołaja Timoszuka został opublikowany w monografii dostępnej na stronie Katedry Białorutenistyki UW pt. „Зь зычливості ку моеу отчизне”: Tom pamiątkowy dedykowany Profesorowi Mikołajowi Timoszkowi, pod redakcją Niny Barszczewskiej i Mikołaja Chaustowicza, Warszawa 2017, s. 11–15.

Prof. Mikołaj Timoszek brał aktywny udział w projekcie naukowym *Kulturowo-językowe dziedzictwo Podlasia* realizowanym w Katedrze Białorutenistyki UW w latach 2013–2016 dzięki uzyskaniu grantu finansowanego w ramach programu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki”. Był współredaktorem naukowym 3-tomowego wydania *Kulturowo-językowe dziedzictwo Podlasia* (wspólnie z prof. UW Niną Barszczewską i prof. Mikołajem Chaustowiczem) oraz opracował rozdział *Wschodniosłowiańskie gwary podlaskie* (s. 151–281) do 1 tomu *Kulturowo-językowe dziedzictwo Podlasia. Opis socjolingwistyczny regionu na tle uwarunkowań historycznych*, w którym analizowany materiał przedstawił w trzech częściach: „część pierwsza ukazuje osobliwości fonetyczne i morfologiczne dialektu okającego, część druga prezentuje fonetykę i najważniejsze cechy morfologiczne w dialekcie akającym, natomiast ostatnia

część omówienia jest poświęcona ogólnej charakterystyce słownictwa i jego przedstawieniu w słowniku sporządzonym dla całego regionu wschodniosłowiańskich gwar Białostoczczyzny” (s. 154).

Prof. Mikołaj Timoszuik przez lata współpracował z Wydawnictwami Szkolnymi i Pedagogicznymi jako recenzent podręczników do nauki języka białoruskiego, a także pełnił funkcję redaktora działu rusycystycznego w periodyku Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „Języki obce w szkole”, dzięki czemu można go nazwać jednym z promotorów nauczania języków wschodniosłowiańskich w Polsce. Opiniował również inne prace z zakresu lingwistyki i nauczania języków obcych. Przez wiele lat współredagował również czasopismo „Język Rosyjski”. Dzięki pełnej poświęcenia pracy redakcyjnej prof. Mikołaja Timoszuika w latach 2006–2017 ukazywały się także kolejne tomy naukowego czasopisma białorutenistycznego „Acta Albaruthenica”, które współredagował wraz z prof. Mikołajem Chaustowiczem (obecnie redaktorem naczelnym jest prof. UW Radosław Kaleta).

W okresie niemal 50-letniej pracy na Wydziale Lingwistyki Stosowanej UW prof. Mikołaj Timoszuik dał się poznać jako wyróżniający się organizator życia naukowego i doskonalenia procesu dydaktycznego. Był znakomitym pedagogiem i dydaktykiem. Jako nauczyciel akademicki cieszył się uznaniem studentów, których kształcił w zakresie historii i współczesnego stanu języków rosyjskiego i białoruskiego. Z godną uwagi pasją zachęcał młodych adeptów nauki do zgłębiania swej wiedzy w zakresie gramatyki języka staro-cerkiewno-słowiańskiego, zagadnień współczesnej lingwistyki słowiańskiej i różnych aspektów wykorzystania języków wschodniosłowiańskich. Jego wyjątkowe kompetencje, wynikające w równym stopniu z doświadczenia, co i z wykształcenia, które uzyskiwał w Warszawie i w Moskwie, przez lata gwarantowały Jemu szacunek ze strony studentów, którego najdobitniejszym dowodem jest fakt, iż w swej wieloletniej praktyce dydaktycznej wypromował kilkudziesięciu magistrów filologii rosyjskiej i jednego doktora nauk humanistycznych. Aktywnie uczestniczył też w opiniowaniu prac magisterskich i doktorskich.

Prof. Mikołaj Timoszuik jest znakomitym przykładem człowieka, który całe swoje życie poświęcił nauce. Dzięki ludziom takim jak On polska rusycystyka, a później także białorutenistyka przez lata szczyły się międzynarodowym uznaniem i mogły swobodnie konkurować z dorobkiem kolegów zza wschodniej granicy. Pełna oddania, poświęcenia i profesjonalizmu praca prof. Mikołaja Timoszuika była niezwykle ceniona zarówno w środowisku akademickim Wydziału Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego, jak i w naukowym środowisku białorutenistycznym i rusycystycznym na całym świecie.

Bardzo nam będzie brakowało Pana, Panie Profesorze. Na zawsze pozostanie Pan w naszej pamięci jako wybitny uczony, sprawiedliwy kierownik, znakomity kolega i przyjaciel oraz dobry człowiek.